

Ayhan Karahan
İGİAD Yönetim Kurulu Başkanı

İş Ahlakı, Hukuk ve Adalet

Derneğimizin organize ettiği İş Ahlakı Hukuk ve Adalet ilişkisi konulu Türkiye İş Ahlakı Zirvesine hoş geldiniz.

“Güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim” diyen bir peygamberin ümmeti olarak, ahlakı; hayatımızın her alanında, özellikle de iş hayatında belirleyici kılmak, çalışmalarımızın özünü oluşturmaktadır. Bu amaçla yapılan faaliyetlerimizden biri de dördüncüsünü düzenlediğimiz İş Ahlakı Zirvesi’dir.

Bu zamana kadar iş ahlakının iş hayatında nasıl öğretilip uygulanacağı, işveren ile işgören arasında nasıl bir işlev göreceği, üretim ile büyüme ve inovasyona nasıl katkı sağlayacağı, kamu yönetiminde nasıl daha etkin hâle getirileceği gibi konu başlıkları ele alınarak değerlendirildi, çeşitli öneriler ve ufuk açıcı perspektifler geliştirildi.

İş hayatında büyük öneme sahip olan bir başka konu da insan hakları, hukuk ve adalettir. Bilindiği gibi iş hayatı; çalışanlar, müşteriler ve üçüncü kişilerle kurulan ilişkilere dayanır ve bütün bu ilişkiler, ister istemez bir hak ve hukuk bağına da doğurur. Bu ilişkilerin insan hakları, hukuk ve adalet çerçevesinde yürütülmesi, iş hayatının geleceği ve başarısı için zorunludur.

“İyi ve güzel davranışlarda bulunmak” olarak kısaca tanımlanabilecek olan ahlak ile “herkese hak ettiğini vermek” anlamına gelen adalet ve “herkesin sahip olduğu hakları sistemleştiren” hukuk arasında çok yakın ve kopmaz bir bağ vardır. Her üçü de insan davranışlarını konu edinir ancak hukuk yasalarla desteklenmişken ahlakın kişisel planda kaldığı kabul edilir. Bununla birlikte ahlaki meşruiyeti olmayan bir hukuk sistemi ruhsuzdur ve aynı şekilde hukuk ile desteklenmeyen bir ahlak anlayışı da güçsüzdür. Bu ilişkinin optimal dengesi, ahlaki meşruiyete sahip bir hukuk sistemi ile hukuki dayanakları olan bir ahlak anlayışının sentezidir.

Her ne iş yapıyorsak o işi güzel ve makbul olacak bir şekilde yapmak ahlakımızı; işin hakkını vermek için kurallara uymak hukukumuzu; işi hak edene teslim etmek adaletimizi belirler. İşin hakkını vermemek çirkinlik; kurallara uymamak zorbalık, işi hak edene teslim etmemek zulümdür.

Hukuk ve ahlak ortak noktada bireylerin barış ve güven içerisinde bir toplumda yaşayabilmeleri için kurallar bütünüdür. Hukuk kuralları sayesinde ahlaki değerler korunabilir. Çünkü günümüz dünyasında hukukun yaptırım gücü ahlakın yaptırım gücünden daha fazla görünmektedir. İş ahlakını yaygınlaştırabilmenin yegâne yolu onu hukukla destekleyerek bireylerin iş ahlakına uyabileceği bir çerçeve oluşturmaktır.

İGİAD’ın 2018 İş Ahlakı Raporunda katılımcıların %90,5 lik kısmı iş ahlakına uygun davranışların oluşmasında yasaların etkili olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç bize iş ortamlarında ahlaklı ve adaletli davranışlara hukuk desteğiyle ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

İş ahlakı, hukuk ve adalet arasındaki kopmaz bağ nedeniyle bunlardan biri aksadığında diğerleri de işlev göremez hâle gelir. Sınırsız bir kâr arzusu, gözü dönmüş bir kazanç

Ayhan Karahan
İGIAD Yönetim Kurulu Başkanı

tutkusu, bağlarından çözülmüş bir sahip olma güdüsü hem ahlakın hem hukukun hem de adaletin gerçek düşmanıdır. Ahlak, hukuk ve adalet, insanın hayvani güdülerinin kontrol altına alınmasıyla varlık sahasına çıkarlar.

Çalışanların temel hak ve hukukunu korumayan, müşterilerin güvenini istismar eden, üçüncü kişilerin veya toplumun genel faydasını umursamayan bir iş anlayışı, en bariz bir biçimde vahşi kapitalizmde sergilenmiştir. Sömürücü kapitalizmin tarihi, insanlık adına en yüz kızartıcı örneklerin sergilendiği, zenginleşmek için ülkelerin işgal edildiği, halkların köleleştirildiği, savaşların yapıldığı bir tarihtir. Sömürücü kapitalizm bugün bir damla petrolü bir damla kandan daha değerli görmektedir.

Biz, böylesi bir tarihi ve bu tür uygulamaları kabul edemeyiz. İş hayatında da güzel ahlakın peşinden koşmak, bizim varoluş gayemizdir.

Bu gaye, sadece ulaşılması gereken bir ideal değil, aynı zamanda iş hayatının bütün taraflara faydalı olması, toplumsal barış ve refahı sağlaması için de zorunludur. Hukuk ve adaletin olmadığı yerde barış, güven ve istikrar da olmayacak ve bunların olmayışının en büyük sıkıntısını yine iş dünyası görecektir.

Hukuk ve adaletin yok sayıldığı bütün durumlarda ortadan kalkan ilk önce ahlaktır. Ahlak kaybedilmeden hukuk ve adalet kaybedilmez. Ahlaki duruşunu bir şekilde korumayı bilenler, hukuk ve adalet duygusundan bütünüyle kopamazlar. Bu nedenle her şeyin başı ahlaktır. Ahlak olmayınca insan hakları da hukuk da adalet de olmaz. İnsanlar ve toplumlar hukuk ve adaletten zaman zaman sapabilirler ve yaptıkları yanlış anlayıp tekrar hukuk ve adaleti tesis edebilirler. Ancak ahlak bir kez kaybedildiğinde bunun bir daha kazanılması çok zordur.

İş hayatının güven ve istikrarı için hukuk ve adalet ne kadar ihtiyaç varsa, hukuk ve adalet için de ahlaka o kadar ihtiyaç bulunmaktadır.

Geciken adalet adalet değildir. Adaletin kazası olmaz.

Adalet mülkün temeli, hukuk planı, ahlak harcıdır. Biri eksik olursa o mülk başımıza yıkılır.

Hepinizi saygıyla selamlıyor, zirvemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.